MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH

DEPARTAMENT PIECHOTY

L. dz. 1743/Tjn./Og. Wyszk.

TAJNE

# WYTYCZNE

## SZKOLENIA REZERWISTÓW PIECHOTY

## NA ROK 1933

WARSZAWA 1933

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH

DEPARTAMENT PIECHOTY

L. dz. 1743/Tjn./Og. Wyszk.

TAJNE

# WYTYCZNE

## SZKOLENIA REZERWISTÓW PIECHOTY

## NA ROK 1933

WARSZAWA 1933

Inspektorat piechoty - Poznań

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
DEPARTAMENT PIECHOTY

# WYTYCZNE

## SZKOLENIE REZERWISTÓW PIECHOTY

## na rok 1933.

Inspektorat piechoty
12 PUŁK PIECHOTY
Dn. 18 VII. 33 r. dział
Załącznik
do L. dz. 440/tj./33
Zca kwatermistrza

Warszawa
1933

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
DEPARTAMENT PIECHOTY

L.dz.1743/Tjn.
R.231.

Warszawa, dnia 7 lipca 1933r.

Według rozdzielnika !

Wytyczne szkolenia rezerwistów piechoty na rok 1933.

Wydaję "Wytyczne szkolenia rezerwistów piechoty w 1933 roku" i w związku z tem anuluję wydane w tej sprawie rozkazy za L.dz.1860/30.Tjn.Wyszk.Dep.Piech.z dn.24.V.30r.oraz za L.dz.1799/Tjn.Og.Org.Dep.Piech.z dn.9.V.31r.

Wytyczne niniejsze należy wykonać po szkoleniu turnusów koncentracyjnych i jesiennych b.r.

PP.D-cy dyw.piech.polecą skrupulatne zbieranie uwag przez wykonawców programów szkolenia, opartych na tych wytycznych oraz zestawią własne spostrzeżania i wnioski, dotyczące tak planu szkolenia rezerwistów jak i metod szkolenia oraz stosowanych środków wychowawczych.

Odnośnie wytycznych dla turnusów przedkoncentracyjnych przedstawić wnioski na podstawie teoretycznych rozważań.

Do dnia 1.XII.33 roku d-cy dywizyj przedstawią mi przez Departament Piechoty :

a/ sprawozdania z przebiegu szkolenia rezerwistów;
b/ programy, według których rezerwiści byli szkoleni;
c/ uwagi oficerów, szkolących rezerwistów, oraz
d/ swoje spostrzeżenia i wnioski.

I. Wiceminister Spraw Wojskowych

FABRYCY gen.dyw.

Otrzymują do wykonania:
D-cy Dyw.Piech.1-30,
D-ca 1-9 p.p.Leg.,
D-ca 10-45, 48-86 p.p.,
D-ca 1-6 p.s.p.,
D-ca 1-3 Baonów Strzelców.

do wiadomości:
G.I.S.Z. /13 egz./
Kier.Mar.Wojennej /3 egz./
Szef Biura Og.-Org.,
Szef Oddz.III.Szt.Gł.,
D-ca O.K.Nr.I.-X.

# Wytyczne szkolenia rezerwistów piechoty na rok 1933.

T r e ś ć :

ROZDZIAŁ I.


| Wytyczne dla programów szkolenia. | str. |
|---|---|
| Oficerowie i podchorążowie rezerwy . . . . . | 1- 6 |
| Podoficerowie rez.: | |
| Kompanji strzeleckiej turnus: | |
| w okresie koncentracji . . . . . | 6- 9 |
| w okresie jesiennym /wiosennym/ . . . . . | 10-12 |
| Kompanji k.m.: | |
| w okresie koncentracji . . . . . | 13-15 |
| w okresie jesiennym /wiosennym/ . . . . . | 15-17 |
| Podoficerowie plutonów specjalnych . . . . . | 17 |
| Podoficerowie specjaliści kompanji administracyjnej | 17 |
| Podoficerowie cykliści . . . . . | 18 |
| Strzelcy rezerwy : | |
| Kompanji strzeleckiej turnus: | |
| w okresie koncentracji . . . . . | 18-21 |
| w okresie jesiennym /wiosennym/ . . . . . | 22-25 |
| Kompanji k.m.: | |
| turnus w okresie koncentracji . . . . . | 25-26 |
| jesiennym /wiosennym . . . . . | 27-28 |
| Plutony specjalne /łączn.i pion./ . . . . . | 28 |
| plut.art.piech. . . . . | -29 |
| kon.zwiadowców . . . . . | 29 |
| Kompanji administracyjnej . . . . . | 30 |

Str.

Plutonu cyklistów /strzelcy powołani z rowerami . . . 30-32

## ROZDZIAŁ II.

### Wskazówki metodyczne.

Oficerowie i podchorążowie rezerwy . . . . . 33-37

Podoficerowie rezerwy i strzel.rezerwy:

Uwagi ogólne . . . . . 38-40

Organizacja wyszkolenia . . . . . 41

Uwagi odnośnie poszczególnych przedmiotów :

wyszkolenie bojowe podofic.rez. . . . . 42-45

strzelców rez. . . . . 45-47

wyszkolenie strzeleckie podofic.i strzelc.rez. . . 47-48

musztra i służba wewnętrzna podofic.i strzel.rez. 48-49

Wychowanie fizyczne podof. i strzelców rez. . . . . 49-50

### Załączniki:

Nr.1.i 2. - Program strzelań ostrych i sportowych z kb. dla oficerów, podchorążych, podoficerów i strzelców rezerwy.

Nr.3. - Program strzelań ostrych z r.k.m.

Nr.4. - Program strzelań ostrych z c.k.m.

## ROZDZIAŁ I.

### A. Wytyczne dla programów szkolenia oficerów i podchorążych rezerwy.

#### 1. Uwagi ogólne: organizacja szkolenia.

Oficerowie i podchorążowie rezerwy powoływani w bieżącym roku na ćwiczenia, odbywają wyszkolenie zasadniczo w swoich pułkach, za wyjątkiem:

a/ oficerów powołanych na kurs do Szkoły Pchor.Rez.,

b/ oficerów powołanych na kursa specjalne.

Szkolenie obu tych kategorji oficerów rez. odbywa się według oddzielnych programów.

Kierownikiem wyszkolenia oficerów rez. w pułku jest z-ca d-cy pułku, ewent.jeden z d-ców baonu, wyznaczony przez d-cę pułku.

Kierownik wyszkolenia ofic.rez. jest odpowiedzialnym w pierwszym rzędzie tak za tok pracy wyszkoleniowej ofic.rez., jak i za jej rezultaty. Układa on w tym celu programy zajęć dla poszczególnych turnusów rezerwistów, za wyjątkiem turnusu koncentracyjnego, w myśl podanych niżej wytycznych, organizuje wszystkie zajęcia, tak teoretyczne, jak i praktyczne, wreszcie przeprowadza kontrolę wyszkolenia.

Dla przeprowadzania poszczególnych zajęć z oficerami i pochor.rez. d-ca pułku przydziela kierownikowi wyszkolenia do dyspozycji poszczególnych oficerów kadry zawodowej pułku.

Zajęcia z oficerami i podchorążymi rez. odbywają się:

a/ w poszczególnych kompanjach - gdzie oficerowie i pchor. rez. występują w roli d-ców plut., ewent. drużynowych /dotyczy tylko pchor. rez./ na ćwiczeniach bojowych komp. i ewent. innych zajęciach w myśl opracowanego dla nich programu,

b/ w terenie, na specjalnie organizowanych ćwiczeniach aplikacyjnych i pokazowych,

c/ wyjątkowo na wspólnych wykładach z zakresu roli oficera i dowódcy.

Oficerowie i pchor. rez, powołani na ćwiczenia w turnusie koncentracyjnym, szkolą się przez cały czas pobytu w pułku całkowicie w kompanjach, do których zostają przydzieleni zaraz po przybyciu. Kierownik wyszkolenia ogranicza się jedynie do zorganizowania kilki wykładów wspólnych w okresie pobytu oficerów i pchor. rez. w garnizonie, oraz do stałego kontrolowania, aby brali udział oni w możliwie największej ilości ćwiczeń w roli d-ców kompanji, dców plutonów, z-ców d-ców plut. i ewent. d-ców drużyn /dotyczy podchorążych rezerwy/.

Tak przy układaniu programów zajęć, jak i przy przeprowadzaniu wyszkolenia, należy posługiwać się "bibljoteczką oficeraz rez. piechoty" dążąc do tego, aby w możliwie najkrótszym czasie wszyscy oficerowie rez. pułki byli w nią zaopatrzeni.

W odniesieniu do oficerów i pchor. rez. powołanych na ćwiczenia w turnusie koncentracyjnym, należy dążyć do tego, aby jeszcze w czasie ich pobytu w garnizonie

zaznajomić ich ze zmianami jakie zaszły w organizacji plutonu piechoty i uzbrojeniu, oraz w jednym lub dwu ćwiczeniach aplikacyjnych w terenie wskazać im metodę pracy myślowej d-cy przy pobieraniu decyzji i analizie jej elementów.

2. Wytyczne wyszkolenia w poszczególnych przedmiotach.

Taktyka i wyszkolenie bojowe.

Cel. Szkolenie oficerów i pchor.rez.ma na celu pogłębienie i utrwalenie poziomu wyszkolenia osobistego, wiadomości teoretycznych z zakresu "Regulaminu Piechoty" i taktycznego sposobu rozumowania oraz zdobycie doświadczenia w praktycznem dowodzeniu oddziałami.

Kłaść nacisk na żołnierskość całej sylwetki ofic.rez.oraz sprawność w opanowaniu oddziału w polu.

Zakres. a/ Oficerów rezerwy należy szkolić na d-ców plutonów i d-ców kompanij,

b/ pchor.rez.należy szkolić na d-ców plut.z tem, jednak, że dla doskonalenia ich w rozkazodawstwie należy przydzielać ich w czasie ćwiczeń bojowych również i na stanowiska d-ców drużyn i z-ców d-ców plutonów.

Jako tematy ćwiczeń należy przyjąć :

- bataljon jako straż przednia pułku,
- postój ubezpieczony,
- obrona baonu:
  a/ organizowanie obrony,
  b/ walka.

- Natarcie na słabo zorganizowanego przeciwnika,
- pościg,
- działania opóźniające.

W ramach tych tematów powinny być studjowane szczegółowo kompanja i pluton, kompanja k.m., pluton broni tow. i zadania jakie spełniają poszczególne plutony specjalne pułku. W niektórych szczególnie ważnych wypadkach należy schodzić i do szczebla drużyny /studjując np.rozpoznanie, ubezpieczenie i t.p./ jednak rozpatrując to tylko przy ćwiczeniach w terenie.

Z każdym turnusem ofic.i pchor.rez. przeprowadzać przynajmniej trzy ćwiczenia nocne w ubezpieczeniu, natarciu, zajęciu podstawy wyjściowej.

Wyszkolenie strzeleckie.

Celem wyszkolenia jest podtrzymanie osobistej sprawności strzeleckiej oficerów i pchor.rez., nauka kierownictwa ogniem - oraz przyswojenię zasad taktycznego użycia r.k.m. i c.k.m.oraz broni tow.

Należy zwłaszcza położyć silny nacisk na wyszkolenie strzeleckie przy r.k.m. i c.k.m.Bworninga, przyznaczając na ten cel specjalne godziny. Strzelania jakie należy odbyć podaje zał.2,3,4. Z oficerami i pchor.rez. powołanymi w czasie koncentracji należy przynajmniej odbyć strzelania podane w zał.1,3,4.

Nauka o broni.

Ze względu na zmiany w uzbrojeniu piechoty należy przeszkolić wszystkich oficerów i pchor.rez.w r.k.m. i ewent.c.k.m. Browninga. Należy położyć nacisk duży na konserwację broni w warunkach garnizonowych i polowych.

Musztra.

Dla zapoznania ofic.i pchor.rez. z przepisami musztry i wyrobienia w nich pewności siebie przed frontem przy wydawaniu komend i rozkazów należy ich przydzielać do poszczególnych kompanij, celem zaprawy w komenderowaniu i prowadzeniu komp. Ofic.i pchor.rez. turnusu koncentracyjnego powinni nabyć niezbędną im znajomość regulaminu i pewność siebie, przez stałe spełnianie funkcji oficera młodszego kompanji.

Wychowanie fizyczne.

W turnusach jesiennym i wiosennym należy codziennie poświęcić pewną ilość czasu na wychowanie fizyczne oficerów i pchor.rez. Należy je prowadzić w formie wszystkich możliwych do uprawiania w pułku gier sportowych i zabaw dla zapoznania z nimi i zachęcania do uprawiania ich po powrocie z ćwiczeń przy lekkim jednak natężeniu fiz.

Należy dążyć do tego ażeby wszyscy oficerowie rez.posiadali "Państwową Odznakę Sportową", ułatwiając im ubieganie się o nią, przez organizowanie odpowiedniej zaprawy i przeprowadzanie próby, uwzględniając jednak własciwości fiz. każdego ofic.i pchor.rez.

Wyszkolenie gazowe.

W dwóch - trzech wykładach przypomnieć oficerom i pchor.rez. rodzaje gazów bojowych, ich działanie, oraz zasady obrony indywidualnej i zbiorowej. Przerobić praktycznie posługiwanie się maską gazową.

W czasie ćwiczeń bojowych uwzględnić o.p.gaz.

Organizacja armji.

Przypomnieć ofic.i pchor.rez.organizację armji, a przedewszystkiem własnej broni.

Jeden wykład poświęcić na omówienie zasad mobilizacji nowoczesnej armji i mobilizacji przemysłu.

Terenoznawstwo.

Szkolić i sprawdzać praktycznie przy okazji wszystkich zajęć w terenie. Wymagać od ofic.i pchor.rez., aby umieli posługiwać się najważniejszemi typami map używanych w Polsce i rysować najprostsze szkice.

Zaprawa marszowa.

Wszyscy ofic.i pchor.rez.w czasie ćwiczeń w turnusach jesiennym i wiosennym powinni wziąć udział przynajmniej w dwuch większych marszach, dla niezbędnej im zaprawy marszowej, oraz przypomnienia sobie zasad prowadzenia marszu i jego higjeny.

W czasie marszu na przestrzeni około 5 klm nakazać marsz w masce gazowej.

Służba wewnętrzna.

Przed ~~zwołaniem~~ zwolnieniem ofic.i pchor.rez.należy sprawdzić, czy i w jakim stopniu znają oni najważniejsze przepisy "Regulaminu służby wewnętrznej". Należy w tym celu zaraz po przybyciu ofic.i pchor.rez.na ćwiczenia uprzedzić ich, aby uzupełnili swoje braki.

## B. Wytyczne dla programów wyszkolenia podofic.rezerwy.

### I. Turnus w okresie koncentracji, podofic.komp.strz.

#### Uwagi ogólne.

Podoficerowie powołani na ćwiczenia w okresie koncentracji dywizyj dzielą się na dwie kategorje:

a/ powołanych na ćwiczenia na przeciąg 6 tygodni,

b/ powołanych na ćwiczenia na przeciąg 4 tygodni.

Pierwsza kategorja podoficerów przybywa do pułku na 2 tygodnie przed jego wyruszeniem na koncentrację. Podoficerowie ci, w czasie pobytu w garnizonie szkolą się w osobnym pododdziale, potem odchodzą razem z pułkiem na koncentrację.

Druga kategorja podoficerów, przybywa do pułku zaraz po jego wyruszeniu na koncentrację i podoficerowie ci odbywają 10-ciodniowe wyszkolenie w garnizonie, poczem dopiero odchodzą na ćwiczenia do pułku na przeciąg 17 dni.

Obie kategorje podoficerów, przebywają w garnizonie w czasie od 10-ciu do 14-tu dni, mając możność uzupełnić braki ich osobistego wyszkolenia w związku z reorganizacją drużyny i przezbrojeniem.

Po tym zasadniczym przygotowaniu, podoficerowie obu kategorji biorą udział w ćwiczeniach większych zespołów taktycznych, szkoląc się w dowodzeniu drużyną i na stanowiskach z-ców d-ców drużyn.

Wytyczne dla wyszkolenia obu kategorji podoficerów rez. w okresie pobytu w garnizonie.

Szkolenie podoficerów rezerwy w czasie pobytu ich w garnizonie odbywa się w osobnych pododdziałach podofic.

Czas pobytu w garnizonie, powinien być wyzyskany do możliwie najintensywniejszego szkolenia, przedewszystkiem w dowodzeniu drużyną, osobistej zaprawie strzeleckiej i poznaniu nowej broni. Pozatem uzupełnić wiadomości niezbędne z innych działów wyszkolenia pomocniczego.

Wyszkolenie bojowe.

Wyszkolenie bojowe, należy rozpocząć od zapoznania rezerwistów z nową organizacją drużyny oraz przerobić w terenie następujące tematy, o ile możności w ramach plutonu:

- drużyna jako szpica,
- drużyna jako placówka,
- drużyna na patrolu /rozpoznanie lub ubezpieczenie/,
- organizowanie obrony /drużyna w ramach plutonu/,
- natarcie drużyny na słabo zorganizowanego przeciwnika.

Ćwiczenia te mają na celu:

a/ przypomnienie podstawowych zasad działania drużyny w różnych sytuacjach taktycznych /przy sposobności ćwiczeń/,

b/ rozkazodawstwo,

c/ praktyczne szkolenie w dowodzeniu drużyną /opanowanie oddziału/.

Ponadto dwa ćwiczenia nocne /ubezpieczenie, natarcie/.

Wskazówki metodyczne dla wyszkolenia bojowego podaje rozdział II.pkt.B.

Wyszkolenie strzeleckie.

W kilku krótkich ćwiczeniach przypomnieć podof. rez.podstawy ich osobistego wyszkolenia strzeleckiego z kb.i r.k.m.

Strzelania jakie należy odbyć z rezerwistami podają załączniki 1,3 i 4.

Położyć duży nacisk na wyszkolenie strzeleckie w czasie ćwiczeń bojowych, przypominając podofic.rez.zasady kierownictwa ogniem i dyscypliny ogniowej.

Nauka o broni.

Przypomnieć podoficerom podstawowe wiadomości o kb., kładąc duży nacisk na konserwację broni w warunkach garnizonowych i polowych.

Wszystkich podofic.rez.należy zapoznać z r.k.m. Browninga, dając im jedynie zasadnicze dla jego obsługiwania wiadomości o współdziałaniu części, zacięcia i t.p., a nie obciążając ich zbytnio nomenklaturą.

Zaprawa marszowa.

Przed wyruszeniem na koncentrację należy odbyć z rezerwistami przynajmniej dwa marsze na 20 i 30 klm. Marsze te powinny być połączone z ćwiczeniami bojowemi.

W czasie marszów zwrócić specjalną uwagę na higjenę marszu, przepisy dyscypliny marszu i zasady racjonalnego organizowania odpoczynków i wogóle na ich rolę w marszach.

Wychowanie fizyczne.

Na wychowanie fizyczne należy codziennie poświęcić około ½ godz.czasu, przyczem należy traktować je jedynie, jako gry sportowe i zabawy ruchowe. W tych krótkich codziennych ćwiczeniach, należy postawić sobie za cel, rozprężenie rezerwistów, tak pod względem fizycznym jak i psychicznym i dlatego też, gry i zabawy muszą mieć charakter żywy i wesoły, odpowiednio do wytrzymałości danej grupy.

Inne przedmioty.

Uwzględnić w miarę, jak nasuwają się odpowiednie tematy. /Np.musztra zwarta przed wyruszeniem na ćwiczenia, o.p.gaz. w czasie ćwiczenia bojowego i t.p./ lub też w krótkich zajęciach popołudniowych.

## II. Turnus w okresie jesiennym /wiosennym/, podofic.komp.strzel.

### Uwagi ogólne.

Podoficerowie powołani w tym turnusie zasadniczo pochodzą ze starszych roczników, powoływanych na przeciąg 27 dni. Jedynie wyjątkowo, mogą znaleźć się w tym turnusie rezerwiści roczn.1907 odroczeni z turnusu koncentracyjnego.

Podoficerów powołanych w tym turnusie należy zgrupować w osobnym pododdziale i zasadniczo szkolić oddzielnie. Jedynie w wypadku organizowania większych ćwiczeń bojowych, można ich przydzielać do rocznika służby czynnej na stanowiska d-ców drużyn do poszczególnych kompanij.

### Podział czasu.

Zasadniczo cały czas dziennej pracy należy poświęcić na zajęcia praktyczne urozmaicając je i przeplatając odpowiednio. Na wiadomości teoretyczne przeznaczyć tylko niezbędne minimum czasu.

Wyszkolenie bojowe.

Jako cel należy postawić sobie: szkolenie d-ców drużyn, lub ich z.-ców, przyczem szkolenie to należy prowadzić w dwóch kierunkach :

1/ nauki praktycznego dowodzenia drużyną w różnych rodzajach walki,

2/ uzupełnienia i przypomnienia podofic.podstawowych wiadomości regulaminowych /tylko przy sposobności ćwiczeń/.

Mała ilość czasu nie pozwala na duże zróżniczkowanie tematów ćwiczeń, należy więc całe wyszkolenie nastawić na kilka najbardziej typowych przykładów, które należy możliwie gruntownie przerobić, wszechstronnie je oświetlając.

Tematy ćwiczeń do przerobienia :

- drużyna jako szpica,
- drużyna na placówce,
- drużyna na patrolu rozpoznawczym /ew.mniejsze zespoły/,
- natarcie drużyny /w ramach plutonu/,
- organizowanie obrony przez drużynę /w ramach plutonu/,
- 2-3 marsze po 20,30 i 40 kilometrów.

Wyżej wymienione tematy należy różniczkować jedynie pod względem wąrunków terenowych oraz pory dnia i nocy. Ponadto przerobić dwa ćwiczenia nocne /w ubezpieczeniu i natarciu/.

Uwagi metodyczne do prowadzenia ćwiczeń zawiera rozdział E.

Wyszkolenie strzeleckie.

Jako cel postawić:

1/ podniesienie osobistej sprawności strzeleckiej,

2/ szkolenie w kierownictwie ogniem oraz przestrzeganie jego dyscypliny.

Odpowiednio do tych dwu celów, wyszkolenie strzeleckie będzie prowadzone w osobno na ten cel przeznaczonym czasie, jako osobiste wyszkolenie podofic.rez.,a w ramach wyszkolenia bojowego jako szkolenie w kierownictwie ogniem i dyscyplinie ognia.

Przy osobistem wyszkoleniu strzeleckiem podof. rez. należy dążyć do tego, aby czas ćwiczeń był możliwie

najbardziej wyzyskany dla treningu strzeleckiego rezerwistów, do którego w czasie swego życia cywilnego nie mają oni sposobności. Dlatego też celu są przyznywane rezerwistom naboje sportowe. Przy osobistem wyszkoleniu strzeleckiem należy położyć nacisk duży na wyszkolenie przy r.k.m Browninga, które musi być opanowane w zakresie poprawnego oddawania serji strzałów do celów polowych na odległości do 400 mtr.

Strzelania jakie należy odbyć z tą kategorją podofic.rez. podaje załącznik 2 i 3.

Nauka o broni.

Jako cel postawić przypomnienie wiadomości o kb., oraz zapoznać wszystkich podofic.rez.z r.k.m.Browninga. Nauki o broni nie należy ograniczać jedynie do specjalnie na ten cel przeznaczonych godzin, gdyż siłą rzeczy będzie ich bardzo niewiele, a należy przeprowadzać ją przy każdem czyszczeniu broni jako naukę konserwacji, oraz w czasie wszystkich strzelań ostrych i ślepych jako naukę współdziałania i zacięć.

Walka chemiczna.

Zapoznać podofic.rez.z nową maską gazową i jej użyciem, wyrabiając w nich przekonanie o jej solidności i pełne poczucie bezpieczeństwa. Ćwiczenia w masce gazowej po 2-3 pokazach 10-cio - 15-to minutowych na sali przerabiać w czasie ćwiczeń bojowych naginając odpowiednio do tego ich założenia.

## III. Turnus w okresie koncentracji, podofic.rez. komp. k.m.

### Uwagi ogólne.

Analogicznie, jak dla podof.rez.komp.strzel.turnusu koncentracyjnego z tem, że podof.plut.broni tow.na wszystkie ćwiczenia bojowe i strzeleckie uczęszczają razem ze strzelcami rez.plut.broni tow.i występują w roli działonowych.

### Wytyczne dla szkolenie w okresie pobytu w garnizonie.

Podofic.rez.komp.k.m. w czasie pobytu w garnizonie tworzą osobny pododdział.

Wyszkolenie bojowe.

Czas pobytu w garnizonie wyzyskać dla przypomnienia rezerwistom podstawowego wyszkolenia pojedynczego k.m. /działonu/, przyczem rezerwiści przechodzą wszystkie funkcje strzelców obsługi.

Celem tego okresu jest przypomnieć rezerwistom całą wykonawczą stronę obsługiwania k.m. /działonu/ w walce, oraz doskonalić w dowodzeniu pojedynczy k.m. i drużyny.

Wszystkie ćwiczenia należy przerabiać w ramach drużyny k.m. przyczem podofic.rez.stanowią pełną obsadę drużyny do drużynowego włącznie, zmieniając się kolejno w dowodzeniu.

Jako tematy ćwiczeń przerobić :

- posuwanie się pojedynczego k.m. i drużyny, ze sprzętem zdjętym i na wózkach, w szykach luźnych, pod ogniem art. i w dalekim ogniu c.k.m.,
- wybór i zaciąganie stanowiska,

- przygotowanie, otwarcie i kierownictwo ogniem,
- zmiana stanowiska ogniowego,
- uzupełnianie amunicji.

Wszystkie ćwiczenia należy prowadzić na najprostszych założeniach taktycznych, pozorując drużyny strzeleckie przez pojedynczych strzelców.

Uwagi metodyczne do prowadzenia ćwiczeń podaje Rozdział II.pkt.B.

Wyszkolenie strzeleckie.

Cel. Podniesienie osobistej sprawności strzeleckiej podof.rez.,przypomnienie zasad kierownictwa ogniem

Mała ilość czasu nie pozwala na systematyczne szkolenie należy więc odbyć z rezerwistami nakazane w załączniku 1 i 4 strzelania ostre, jako sprawdzające stan wyszkolenia strzeleckiego rezerwistów, cały zaś ciężar wyszkolenia zwłaszcza z c.k.m. przerzucić na wyszkolenie bojowe, w którym strona strzelecka każdego ćwiczenia powinna być odpowiednio uwzględnioną. Zwłaszcza szkolenie w kierownictwie ogniem jako karabinowych i drużynowych powinno być zasadniczym tematem każdego ćwiczenia.

Aby dać możność rezerwistom możliwie wszechstronnego opanowania różnych rodzajów ognia, należy tak dostosowywać tematy ćwiczeń i założenia, aby drużynowi i karabinowi mieli możność przerobić wszystkie najbardziej typowe wypadki.

To samo dotyczy rodzajów ognia pod względem technicznym, gdzie przez odpowiednie rozmieszczanie pozorowania da się możność celowniczym przerobić wszystkie typowe strzelania nabojami ślepymi. Przed każdym ćwiczeniem, najlepiej dnia poprzedniego po południu,należy przypomnieć

podofic.rez.teoretyczną stronę wyszkolenia strzeleckiego, które będzie przerabiane w dniu następnym jak np.: strzelania przez luki, ponad głowami i t.p.

Dalsze doskonalenie się w kierownictwie ogniem, będzie odbywało się w czasie ćwiczeń na koncentracji.

Nauka o broni.

W kilku krótkich ~~życiowych~~ zajęciach praktycznych przypomnieć podoficerom ciężką broń maszynową, będącą na wyposażeniu pułku, kładąc silny nacisk jedynie na współdziałanie części i usuwanie zacięć, przyczem to ostatnie, kontynuować w czasie wszystkich strzelań nabojami ostrymi i ślepymi.

Inne działy wyszkolenia.

Analogicznie jak dla komp.strzeleckiej w okresie turnusu koncentracyjnego.

## IV. Turnus w okresie jesiennym /wiosennym/

### podofic.rez.komp. k.m.

### Uwagi ogólne.

Analogicznie jak dla komp.strzeleckiej turnusu jesiennego. Podział czasu: jak dla komp.strzel.turnusu jesiennego.

Wyszkolenie bojowe.

Celem wyszkolenia bojowego jest: przypomnieć całą wykonawczą stronę obsługiwania pojedynczego k.m. oraz doskonalenie w dowodzeniu pojedyńczym k.m. /działonem/ i drużyną. Tematy ćwiczeń należy przyjąć analogicznie, jak w wytycznych dla szkolenia podof.rez.turnusu koncentracyjnego /w okresie pobytu w garnizonie/ z tem jednak, że tematy te należy przerabiać kilkakrotnie w różnych warunkach terenu i założenia.

Przeprowadzić dwa ćwiczenia nocne - jedno w obronie, drugie w natarciu - z podkreśleniem zadania, roli i zachowania się podof.komp. jako karabinowych i d-ców drużyn.

Uwagi metodyczne do prowadzenia ćwiczeń podaje rozdział II.pkt.B.

Wyszkolenie strzeleckie.

Cel. Analogicznie jak dla turnusu koncentracyjnego. Warunki turnusu jesiennego /wiosennego/, pozwalają na bardziej systematyczne prowadzenie wyszkolenia strzeleckiego, co wyrazi się przedewszystkiem w wyznaczeniu większej ilości godzin na wyszkolenie strzeleckie /około 35% czasu przeznaczonego na całe wyszkolenie/, oraz zwiększonej ilości strzelań ostrych i ślepych niż podają to wytyczne dla turnusu koncentracyjnego.

Całość przeznaczonych na wyszkolenie strzeleckie godzin, należy traktować jako podniesienie osobistego wyszkolenia strzeleckiego podof.rez. pod względem technicznego opanowania przez nich broni /c.k.m./ i wykonywania poszczególnych rodzajów ognia.

Wyszkolenie w kierownictwie ogniem należy przerabiać jako jeden z najważniejszych działów wyszkolenia bojowego k.m. Dlatego też każde ćwiczenie bojowe, pod względem układu /założenie, temat, pozorowanie/, powinno dać możność nauczania stosowania różnych rodzajów ognia w poszczególnych wypadkach taktycznych.

Strzelania z kb. i c.k.m. jakie należy przerobić z rezerwistami tego turnusu podają zał.2 i 4.

Nauka o broni: Ahalogicznie, jak dla turnusu koncentracyjnego, z tem, że na dział ten należy zwrócić dużą uwagę, poświęcając odpowiednio dużą ilość czasu:

Inne działy wyszkolenia. Ahalogicznie jak dla podofic.komp.strzel.turnusu jesiennego.

## V. Podoficerowie rezerwy plutonów specjalnych.

Podoficerowie rezerwy plutonów specjalnych powoływani są zasadniczo w jednym turnusie w okresie koncentracji plut.specjalnych /szkoła ognia dla plut.art.piech./. Wyszkolenie swoje podoficerowie ci odbywają razem z rocznikiem służby czynnej i według programów przewidzianych dla całego plutonu. Należy dążyć jednak do tego, aby w kilku krótkich ćwiczeniach dać możność podoficerom przypomnienia sobie podstawowych zasad wyszkolenia bojowego osobistego, oraz dać możność do odbycia strzelań podanych w załączniku 1.

Podofic.rez.plut. specjalnych odroczeni z turnusu koncentracji plutonów spec.i powołani w turnusie jesiennym przechodzą wyszkolenie według programów swoich plutonów z zastrzeżeniami podanemi, jak wyżej.

## VI. Podoficerowie specjaliści kompanji administrac.

Za wyszkolenie poszczególnych podoficerów rez. specjalistów komp.administracyjnej jak: sanitarjusze, sanit.-wet., rusznikarze, orkiestranci i t.p. czynią odpowiedzialnymi w pierwszym rzędzie d-ców względnie kierowników odpowiednich działów w pułku, a więc :

lekarza pułkowego - za wyszkolenie sanitarjuszy,
oficera tab. - za wyszkolenie sanitarjuszy wet.
i podoficerów taborowych,
oficera broni - za wyszkolenie rusznikarzy,
kapelmistrza - za wyszkolenie orkiestrantów.

Wyżej wymienieni oficerowie są obowiązani przedkładać d-cy pułku szczegółowe programy wyszkolenia jeszcze przed przybyciem rezerwistów, aby wyszkolenie ich było od samego początku metodycznie prowadzone.

### VII. Podofic.rez.powołani na ćwiczenia z rowerami.

Wyszkolenie podofic.rez. z rowerami odbywa się według programów ułożonych dla całego plutonu cyklistów w myśl wytycznych podanych w niniejszej instrukcji w rozdziale C.pkt.IX.

## C. Wytyczne dla programów wyszkolenia strzelców rezerwy.

### I. Turnus w okresie koncentracji, strzelcy kompanji strzeleckiej.

#### Uwagi ogólne.

Rezerwiści powołani na ćwiczenia w turnusie koncentracyjnym, przez pierwsze 10 dni pobytu w garnizonie, tworzą osobne pododdziały, gdzie są szkoleni według niżej podanych wytycznych. Po 10-cio dniowym pobycie w garnizonie rezerwiści ci odchodzą na koncentrację i tam zostają wcieleni do poszczególnych kompanij odbywając z niemi wszystkie ćwiczenia według programów ustalonych dla całego pułku.

## Wytyczne na okres 10-cio dniowego pobytu w garnizonie.

Czas pobytu w garnizonie powinien być przeznaczony na zapoznanie rezerwistów ze wszystkiemi zmianami organizacyjnemi i przezbrojenia jakie zaszły od czasu zwolnienia ich ze służby czynnej, oraz na krótkie przypomnienie im podstaw ich osobistego wyszkolenia bojowego i strzeleckiego.

Wyszkolenie bojowe.

Zapoznać rezerwistów z nową organizacją drużyny, kładąc duży nacisk na szyki drużyny i plutonu w terenie, w ogniu art.i broni maszynowej oraz na wykorzystanie terenu i dyscyplinę ogniową.

Jako tematy ćwiczeń przerobić:

- drużyna jako szpica,
- drużyna na placówce /ewent.mniejszy zespół/,
- organizowanie obrony przez drużynę, w ramach plutonu,
- natarcie drużyny w ramach plutonu,
- odbyć przynajmniej dwa marsze 20,30 klm.jako zaprawę marszową, połączone z odpowiedniemi ćwiczeniami.

Dla wyżej wymienionych tematów ćwiczeń przyjąć najprostsze założenia odpowiadające najbardziej typowym wypadkom. Wskazówki metodyczne podaje rozdział II.pkt.C.

Wyszkolenie strzeleckie.

Jako cel postawić: przypomnienie rezerwistom podstaw wyszkolenia strzeleckiego, przez przerobienie z nimi szeregu ćwiczeń: składania się, celowania i oddawania poprawnego strzału w warunkach szkolnych i polowych.

Należy pamiętać, że ćwiczenia rezerwy są jedyną okazją dla rezerwistów dla treningu strzeleckiego, którego w większości wypadków nie mogą oni uprawiać w życiu cywilnem i dlatego też należy wyzyskiwać każdą nadarzającą się zwłaszcza w wyszkoleniu bojowem okazję do poprawnego oddawania strzału w warunkach bojowych.

Strzelania ostre i sportowe, jakie należy odbyć z rezerwistami w czasie pobytu w garnizonie podaje załącznik Nr.1 i 3.

Nauka o broni.

Przypomnieć rezerwistom podstawowe wiadomości o kb., zapoznać wszystkich rezerwistów z nowym r.k.m.Browninga. Pułki niewyposażone w pełny stan tych karabinów powinny przydzielić ze swego zapasu dyspozycyjnego przynajmniej po 1 r.k.m. na kompanję rezerwistów dla wyszkolenia strzel. i nauki o broni.

Przy nauce o broni należy położyć duży nacisk na jej konserwację tak w warunkach garnizonowych, jak i polowych, zwracając na to uwagę przy codziennych czyszczeniach broni.

Musztra.

Cel. Podtrzymanie sprawności osobistej u każdego poszczególnego rezerwisty, oraz wzajemne ich zgranie w zespole. Dalsze pogłębianie dyscypliny zewnętrznej.

W początkowym okresie rezerwistów w pułku, należy musztrę pojedyńczą i zwartą prowadzić w osobno na ten cel przeznaczonym czasie. Z chwilą jednak, gdy uzyska się już dostateczną dla rezerwistów sprawność ruchów i wzajemne ich zgranie należy ograniczyć się do kilkuminutowych tylko ćwiczeń dziennie, przed i po ćwiczeniach bojowych.

Musztrę luźną należy przerabiać w terenie, nie jako oddzielne ćwiczenia, ale jako część ćwiczenia bojowego tak pomyślanego w założeniu, aby dawało okazję do jej przerobienia z rezerwistami na konkretnym wypadku. W musztrze luźnej należy dążyć do tego, aby możliwie szybko wyrugować błędy jakie będą popełniać rezerwiści w związku z dawnemi formami organizacyjnemi drużyny.

Wyszkolenie gazowe.

Przypomnieć rezerwistom zasady indywidualnej o.p.gaz. Praktyczne wyszkolenie w zakładaniu i zdejmowaniu maski, przerabiać w czasie ćwiczeń bojowych.

Przy zaprawie marszowej rezerwistów, przerobić z nimi 5 klm marszu w maskach gazowych.

Szermierka i grenadjerka.

Krótki czas pobytu w garnizonie nie pozwala na szkolenie w szermierce i grenadjerce, jako w oddzielnych przedmiotach i dlatego też oba te działy przerabiać łącznie z wyszkoleniem bojowem, przez stwarzanie sytuacji wymagających użycia bagnetu lub granatów. Okazje takie nadażą się zwłaszcza przy szturmie, patrolach i t.p.

Należy odbyć z wszystkimi rezerwistami jedno ostre rzucanie granatów.

Służba wewnętrzna.

W dwóch - trzech pogadankach przypomnieć rezerwistom najważniejsze punkty z Regulaminu Służby Wewnętrznej, zwłaszcza przepisy dyscyplinarne i służby dziennej w oddziele.

Wyszkolenie rezerwistów w czasie pobytu ich na koncentracji, odbywa się według programów przyjętych dla całego pułku.

## II. Turnus w okresie jesiennym /wiosennym/

## strzelcy komp.strzel.

### Uwagi ogólne.

Garnizonowe warunki pracy pozwalają na systematyczne szkolenie rezerwistów, według zgóry ułożonego programu.

Należy postawić sobie jako cel: przypomnienie i ugruntowanie rezerwistom podstawowego wyszkolenia osobistego oraz współpracy w ramach małych zespołów drużyny i plutonu.

Przy układaniu programów należy przyjąć, że rezerwiści szkolą się w osobnych pododdziałach, a jeśli idzie o podział czasu na poszczególne przedmioty, to należy na wyszkolenie bojowe i strzeleckie poświęcić około 80% czasu. Oba te bowiem działy są zasadniczymi dla osobistego wyszkolenia żołnierza.

Wyszkolenie bojowe.

Cel. Przypomnieć i ugruntować wyszkolenie pojedynczego żołnierza w ramach drużyny.

Tematy ćwiczeń analogicznie, jak dla okresu 10-ciodniowego turnusu koncentracyjnego z tem jednak, że będą one mogły być powtórzone kilkakrotnie w różnych warunkach terenu i pory dnia. Nie należy jednak, w żadnym wypadku, wychodzić poza najczęściej spotykane warunki walki, ani też, zbytnio komplikować ćwiczeń, przez stwarzanie jakichś specjalnych okoliczności, będących w zasadzie tylko wyjątkowemi.

Wskazówki metodyczne do prowadzenia ćwiczeń podaje Rozdział II.pkt.b/.

Wyszkolenie strzeleckie.

a/ kbk.

Cel. Przypomnieć i ugruntować rezerwistom podstawowe wiadomości z wyszkolenia strzeleckiego kb. w zakresie poprawnego oddania strzału, z jakiejkolwiek postawy, w warunkach szkolnych i bojowych do odległości 300 mtr.

Wyszkolenie strzeleckie prowadzić osobno na ten cel przeznaczonych godzinach, przyjmując jako tematy lekcyjne podane w Instrukcji Wyszk.Kont.Piech., tematy dla II okresu ograniczając jednak ilość lekcyj do 27-miodniowego programu wyszkolenia rezerwistów.

Strzelania jakie należy odbyć z rezerwistami podaje załącznik 2.

b/ r.k.m.

Wszystkich rezerwistów należy szkolić przy r.k.m. Browninga. Pułki nieposiadające pełnego stanu tych r.k.m. wydzielą z posiadanego przez nich zapasu dyspozycyjnego odpowiednią ich ilość na każdą kompanję rezerwistów.

Naukę prowadzić w myśl Instrukcji strzeleckiej Cz.II. "Ręczny i lekki karabin maszynowy", I-szy okres szkolenia. Należy przerobić z rezerwistami wszystkie 8 grup ćwiczeń, z tem jednak, że mała ilość czasu nie pozwoli na kilkakrotne przerabianie tych ćwiczeń i z konieczności trzeba się będzie ograniczyć do pobieżnego potraktowania całego tematu.

Strzelania jakie należy przerobić z rezerwistami podaje załącznik 3.

Szermierka i grenadjerka.

Traktować analogicznie jak w Rozdziale I-szym pkt.C.I. z tem jednak, że dłuższy czas pobytu w garnizon pozwala na bardziej systematyczne szkolenie i ilość ćwiczeń bojowych, w których szkolić będziemy szermierkę i grenadjerkę, będzie większa.

Należy przejść z rezerwistami po jednym ostrem rzucaniu granatami zaczepnemi i obronnemi.

Nauka o broni.

Przypomnieć rezerwistom wiadomości o kb., zaznajomić wszystkich rezerwistów z nowym r.k.m. Browninga.

Nauka o broni nie traktować zbyt drobiazgowo i ograniczyć się jedynie do rzeczy najważniejszych:przeznaczenia poszczególnych części i ich współdziałania.

Cały dział konserwacji broni przerzucić na codzienne czyszczenie broni, w czasie których należy praktycznie szkolić rezerwistów w umiejętnem obchodzeniu się z bronią w warunkach garnizonowych i polowych.

Wyszkolenie gazowe.

Na wykłady ogólne o gazach poświęcić jedynie 1-2 godziny, szkoląc rezerwistów głównie praktycznie w użyciu maski gazowej.

Odbyć z rezerwistami jeden marsz 5 klm.w masce gazowej.

Służba wewnętrzna.

W kilku pogadankach zaznajomić rezerwistów z najważniejszemi przepisami Regulaminu służby wewnętrznej zwłaszcza z przepisami dyscyplinarnemi. Przez systematyczne przestrzeganie tych przepisów w życiu codziennem wdrażać rezerwistów do porządku i dyscypliny.

Wychowanie fizyczne. Przerabiać jedynie w formie gier i zabaw ruchowych, prowadzonych żywo i w nastroju wesołym dla rozprężenia rezerwistów tak pod względem fizycznym jak i psychicznym.

Musztra. Prowadzić według analogicznych wytycznych jak w rozdziale I.C.pkt.I.

## III. Turnus w okresie koncentracji - -strzel.rez.komp. k.m.

### Uwagi ogólne.

Analogicznie jak dla kompanji strzeleckich turnusu koncentracyjnego.

### Wytyczne na okres 10-ciodniowego pobytu w garnizonie.

Czas pobytu w garnizonie powinien być wyzyskany na powtórzenie wyszkolenia pojedyńczego żołnierza w ramach pojedyńczego k.m. oraz na odbycie z rezerwistami nakazanych dla nich strzelań. Dopiero po przypomnieniu im najważniejszych czynności przy obsłudze k.m. /działonu/ rezerwiści ci odejdą na koncentrację, gdzie wezmą udział w ćwiczeniach większych związków taktycznych.

Wyszkolenie pojowe. Wyszkolenie pojedyńczego żołnierza przeprowadzać równocześnie z wyszkoleniem obsługi pojedyńczego k.m. /działonu/.

Jako tematy ćwiczeń przerobić:

analogicznie jak dla podoficerów rezerwy turnusu koncen-

tracyjnego z tem, że wszyscy rezerwiści przechodzą funkcj wszystkich strzelców k.m. z karabinowym włącznie.

Uwagi metodyczne do wyszkolenia bojowego patrz. rozdział II.B.

Wyszkolenie strzeleckie.

Krótki okres czasu pobytu w garnizonie nie pozwala na systematyczne szkolenie. Należy więc przypomnieć jedynie rezerwistom podstawowe działy wyszkolenia wstępnego przerabiając z nimi strzelania ostre podane w załączniku 1 i 4. Strzelania ostre z c.k.m. powinny być przed tem przygotowane nabojami ślepemi.

Wyszkolenie strzeleckie nie powinno ograniczać się jedynie do godzin specjalnie na ten cel przeznaczonyc ale należy je przerabiać i w czasie wszystkich ćwiczeń bojowych, w których należy szkolić rezerwistów w praktyczne umiejętności stosowania poszczególnych rodzaji ognia do konkretnych wypadków taktycznych.

Nauka o broni.

Zapoznać rezerwistów z bronią będącą na wyposażeniu pułku, przyczem cały nacisk położyć na rzeczy najistotniejsze: przeznaczenie poszczególnych części i ich współdziałanie, nie obciążając pamięci zbytecznemi nazwami poszczególnych części.

Rezerwistów, którzy swoją czynną służbę odbywal w pułkach o innym uzbrojeniu, należy wydzielić w osobne grupy i poświęcić im specjalną uwagę.

Inne przedmioty.

Analogicznie jak dla rezerwistów kompanji strzeleckich, turnusu koncentracyjnego.

## IV. Turnus w okresie jesiennym /wiosennym/

## strzel.rez.komp. k.m.

### Uwagi ogólne.

Garnizonowe warunki pracy pozwalają na systematyczne szkolenie rezerwistów, według zgóry ułożonego programu. Przy układaniu programu, należy przyjąć wytyczne analogiczne, jak dla rezerwistów kompanji strzeleckiej turnusu jesiennego, pkt.1,2 i 3.

Wyszkolenie bojowe.

Cel. Przypomnieć i ugruntować wyszkolenie pojedyńczego żołnierza i pojedynczego k.m. /działonu/.

Tematy ćwiczeń analogicznie jak dla podoficerów rez., turnusu koncentracyjnego.

Wyszkolenie pojedynczego żołnierza traktować od początku łącznie z wyszkoleniem przy obsługiwaniu k.m. /działonu/. Wskazówki metodyczne do wyszkolenia bojowego podaje Rozdział II.B.

Wyszkolenie strzeleckie.

Wyszkolenie strzeleckie z kb. analogicznie jak dla komp.strzeleckiej turnusu jesiennego z tem jednak, że strzelania jakie mają odbyć rezerwiści podaje załącznik 2.

Wyszkolenie strzeleckie z c.k.m. Przypomnieć i ugruntować podstawy wyszkolenia strzeleckiego z broni maszynowej przerabiając: wyszkolenie wstępne. Naukę składników strzału, przerobić możliwie szybko, aby cały nacisk położyć na łączenie tych składników dla oddania strzału pojedynczego, punktowego, zaryglowanego i odryglowanego, oraz z poszerzaniem. Strzelania jakie należy odbyć z rezerwistami podaje załącznik 4.

Wyszkolenie strzeleckie broni tow. Przypomnieć i ugruntować posiadane przez rezerwistów wiadomości z zakresu: nauki ustawiania moździerza, celowania, przygotowania pocisków, ładowania i wykonywania ognia punktowego.

Nauka o broni. Analogicznie jak dla rezerwistów komp. k.m. turnusu koncentracyjnego.

Inne przedmioty. W pozostałych przedmiotach szkolić rezerwistów według wytycznych dla kompanji strzeleckiej turnusu jesiennego.

## V. Rezerwiści plutonu łączności i pionierów.

Rezerwiści tych plutonów szkolą się w okresie koncentracji tych plutonów, według programów przewidzianych dla kontyngensu.

Ze względu na to jednak, że rezerwiści posiadają naogół mało wiadomości z zakresu ich wyszkolenia ogólnego -wojskowego należy na ten dział zwrócić specjalną uwagę. Da się to osiągnąć łącząc wyszkolenie techniczne z ogólno -wojskowym w jedną całość. Każde ćwiczenie techniczne w terenie powinno opierać się na założeniu taktycznem i na jego tle da się przerobić z rezerwistami cały szereg najważniejszych tematów z wyszkolenia pojedynczego żołnierza, jak: orjentowanie się w terenie, wyzyskiwanie terenu pod ogniem w miejscu i w ruchu, służbę gońca i posterunku alarmowego.

Strzelania jakie należy odbyć z rezerwistami podaje załącznik 1.

## VI. Rezerwiści plutonu artylerji piechoty.

Rezerwiści plutonów art.piech.w pułkach, które wysyłają swoje plutony na szkołę ognia, odbywają ćwiczenia razem z kontyngensem i według programów ułożonych dla całego plutonu.

Rezerwiści plut.art.piech.w pułkach, które nie wysyłają ich na szkołę ognia, szkolą rezerwistów według następujących wytycznych: zaraz po przybyciu rezerwistów do pułków należy ich rozdzielić na obsługę dział i jezdnych, specjalizując ich nadal w tych dwóch działach wyszkolenia, według wytycznych podanych w Instrukcji Wyszk.Kont.Piech. Cz.II.zał.4.podokres II.

Strzelania ostre jakie należy odbyć z rezerwistami tak powołanymi na szkołę ognia, jak i pozostającymi w pułku, podaje załącznik 1.

## VII. Rezerwiści plutonów konnych zwiadowców.

W ciągu najbliższych kilku lat wszystkich rezerwistów plutonów konnych zwiadowców należy traktować, jako słabo wyszkolonych, ze względu na dużą różnorodność ich pochodzenia /z kaw.,goncy konni/.

Wyszkolenie należy prowadzić w myśl Instrukcji Wyszk.Kont.Piech.Cz.II.zał.6.dla I.podokresu.

Za wyszkolenie rezerwistów plut.kon.zwiad.,jest odpowiedzialny oficer tab.pułku o ile pochodzi z broni konnej, w przeciwnym wypadku d-ca plut.art.piech.

Wytyczne powyższe nie dotyczą rezerwistów plut. konnych zwiad. powoływanych na ćwiczenia w turnusie koncentracyjnym, dla których programy układają oddzielnie p.p. Dowódcy Dywizyj.

## VIII. Rezerwiści kompanji administracyjnej.

Strzelcy rezerwy specjaliści kompanji administracyjnej przechodzą wyszkolenie według programów i pod kierownictwem swych przełożonych analogicznie jak w Rozdziale B.pkt.VI. w zakresie, jaki w poszczególnych wypadkach ustanowi dowódca pułku.

## IX. Strzelcy rez. powołani na ćwiczenia z rowerami w okresie koncentracji.

### Wskazówki organizacyjne.

Tworzenie specjalnych oddziałów cyklistów z pośród rezerwistów powołanych na ćwiczenia z własnymi rowerami, jest uzależnione od ilości zgłaszających się i odpowiednio do tego przyjmie różne formy organizacyjne i tak:

a/ poniżej 25 rezerwistów nie należy tworzyć osobnego pododdziału, a rezerwistów tych użyć jedynie jako łączników cyklistów przy poszczególnych bataljonach i w pułku,

b/ powyżej 25 do 75 rezerwistów należy stworzyć oddzielny pluton w składzie: 2,3 lub 4 etatowe drużyny, szkolonych według niżej podanych wytycznych,

c/ w razie przybycia większej ilości rezerwistów niż 4 etatowe drużyny z nadwyżki tej, należy stworzyć luźne grupy łączników-cyklistów, przydzielonych do poszczególnych bataljonów i pułków.

Dla stworzenia oddziałów cyklistów wykorzystać kadrę i organizacje P.W.

Na d-cę plut.należy wyznaczyć jednego z oficerów młodszych pułku, posiadającego duże wyrobienie taktyczne, którego wymagają zadania, jakie w czasie ćwiczeń spadną na pluton cyklistów.

Na stanowisko z-cy d-cy plut.należy wyznaczyć jednego ze starszych podoficerów zawodowych.

Tak d-cę plut.jak i jego z-cę w razie braku własnych rowerów należy wyposażyć rowerami służbowymi.

Podoficerów rezerwy, zgłaszających się z rowerami przydzielać na stanowiska d-ców drużyn względnie ich z-ców. Organizacja drużyny cyklistów, oraz jej uzbrojenie i wyposażenie nie różnią się w niczem od drużyn kompanij strzeleckich, należy jedynie zwrócić uwagę na przystosowanie umundurowania i ekwipunku do warunków jazdy na rowerze.

Wytyczne dla szkolenia plutonu cyklistów.

Organizacja wyszkolenia plutonu cyklistów opiera się na analogicznych zasadach, jak i pozostałych rezerwistów, powoływanych na ćwiczenia w turnusie koncentracyjnym. Wyszkolenie więc rezerwistów będzie się dzielić na dwa okresy :

a/ 10-cio dniowy okres pobytu w garnizonie,

b/ okres ćwiczeń wspólnych z całym pułkiem na koncentracji.

W czasie pobytu rezerwistów w garnizonie.

Wyszkolenie bojowe i jazda terenowa.

Jako cel należy sobie postawić: przystosowanie umiejętności normalnej jazdy na rowerze do warunków, jakie stwarzają jazda zespołowa w terenie, oraz wymagania taktycznego użycia cyklistów w czasie walki.

Tematy ćwiczeń jakie należy przerobić w tym okresie:

- szperacze cyklistów w ramach drużyny,
- goniec cyklista,
- patrol cyklistów wysłany z plutonu,
- pluton cyklistów jako szpica, wysunięta przed szpicą piechoty,
- pluton cyklistów jako podjazd rozpoznawczy,
- pluton cyklistów jako ubezpieczenie boczne.

Inne działy wyszkolenia.

Inne działy wyszkolenia należy traktować analogicznie jak dla komp.strzel. turnusu koncentracyjnego, przystosowując je do warunków działania cyklistów.

Wyszkolenie rezerwistów w okresie ćwiczeń wspólnych z całym pułkiem na koncentracji.

Wyszkolenie w tym okresie odbywa się w ramach programów przyjętych dla całego pułku. Plutony cyklistów występują w czasie ćwiczeń jako specjalnie ruchliwe elementy do zadań rozpoznania, ubezpieczenia i t.p. w ramach pułku, baonu lub nawet kompanji.

Rozdzielanie cyklistów między poszczególne baony lub kompanje dla celów łączności jest niepożądane.

## ROZDZIAŁ II.

### A. Wskazówki metodyczne dla szkolenia oficerów rezerwy.

#### Uwagi ogólne.

Powołanie na ćwiczenia oficerów i podchorążych rezerwy ma na celu :

1. utrzymanie na wysokim poziomie tego minimum wiedzy teoretycznej, jaka jest niezbędna oficerom rezerwy na stanowiskach d-ców plut.ewent.komp. w czasie wojny;

2. danie jak najwięcej możliwości do praktycznego dowodzenia jednostkami, do których będą powołani w czasie wojny, przyczem dążyć należy do sprawnego opanowania oddziału w polu;

3. danie możności d-com pułków zorjentować się w wartości poszczególnych oficerów i podchorążych rezerwy i ich przydatności mob;

4. utrzymanie względnie utrwalenie pełnych walorów żołnierskich w znaczeniu wychowania wojsk.

Odnośnie 1-go punktu, utrzymania wysokiego poziomu wiedzy teoretycznej, należy jasno uświadomić sobie, że tylko te wiadomości teoretyczne mają wartość dla oficerów rezerwy, które będą oni praktycznie realizować, lub które są im niezbędne, dla zrozumienia całokształtu działań w jakich będą brali udział.

Wszystko co należy do wyższego szczebla dowodzenia, lub co wkracza w dziedzinę teoretycznych rozważań, należy odrzucić jako zbyteczny balast. I tak, to wszystko co pozostanie, nie zmieści się jeszcze w ramach 5-cio lub 6-cio tygodniowego programu.

Układającemu program nasunie się niezmiernie ważny problem uchwycenia tego minimum, które bezwzględnie trzeba wymagać od oficera rezerwy i które jest on w stanie w tak krótkim czasie opanować.

Powołani na ćwiczenia oficerowie i podchorążowie rezerwy stanowią w większości swej element chętny i ideowo wyrobiony.

W momencie przybycia do pułku tak oficer rezerwy jak i podchorąży rezerwy jest naogół nastawiony psychicznie na sumienną pracę i ma pełną dobrą wolę wyzyskania tego czasu dla podniesienia swego wyszkolenia wojskowego. Niejednokrotnie to dodatnie nastawienie obniża się w zetknięciu z życiem pułkowem zmniejszając równocześnie wartość osiąganych przez ćwiczenia rezultatów. Przyczyn tego należy szukać:

a/ w wadliwej organizacji przyjmowania w pułkach oficerów i podchorążych rezerwy.

Oficerowie i podchorążowie rez.przybywający do pułków powinni być przyjęci po koleżeńsku i z należnym ich stopniem wojskowym szacunkiem. Są oficerami i mają prawo wymagać od swych kolegów w służbie zawodowej, aby ten zawsze przykry moment wżywania się w warunki pułkowe, był im do możliwie najdalszych granic ułatwiony.

Przybywający na ćwiczenia oficer rezerwy nie może błąkać się z walizką po koszarach w poszukiwaniu kwatery, munduru, obiadu i t.p. Wszystko musi być dla niego zgóry przewidziane i przygotowane.

Oczekująca rezerwistę przygotowana w każdym szczególe kwatera, żołnierz do posługi, leżąca na stoliku

Instrukcja i program zajęć, oraz najważniejsze wiadomości z życia pułkowego, oto drobne napozór szczegóły, które jednak w całości stwarzają u oficera rezerwy przekonanie, że w pułku panuje wzorowy porządek, do którego i on będzie musiał się zastosować.

To właśnie utrwali jego żołnierskie wychowanie od samego początku ćwiczeń.

b/ Wadliwa organizacja wyszkolenia.

Oficer i podchorąży rezerwy, przybywający na ćwiczenia na przeciąg 6-ciu tygodni, może odnieść duże korzyści, pod warunkiem jednak, że czas ten będzie wyzyskany jak najbardziej celowo.

Ograniczanie wpływu pułku na wyszkolenie oficerów i podchorążych rezerwy do wyznaczenia im przydziału do tej lub innej kompanji jest niedopuszczalne.

Kierownik wyszkolenia oficerów rezerwy, nawet w okresie koncentracji, powinien nieustannie regulować pracę rezerwistów, mieć wpływ na obsadę stanowisk przy organizowaniu ćwiczeń, wreszcie wymagać od d-ców komp. dokładnych sprawozdań o podległych im oficerach rezerwy.

Organizacja wyszkolenia we wszystkich turnusach musi całkowicie wykluczać wszelką improwizację. Każde ćwiczenie, nieprzygotowane odpowiednio przez wyznaczonego do tego instruktora, obniża nie tylko swą dydaktyczną wartość, ale i podrywa zaufanie słuchaczy i autorytet kadry zadowowej.

c/ Wadliwość poza służbowego stosunku kadry zawodowej do rezerwistów.

Wszyscy oficerowie pułku od najstarszego do najmłodszego, muszą zdawać sobie sprawę, że otoczenie jakie stwarzają w życiu poza służbowem rezerwiście, jest niezmiernie ważnym czynnikiem wychowawczym.

Jeśli każdy oficer zawodowy w odniesieniu do rezerwisty, z jednej strony podkreśli mu swój życzliwy do niego stosunek, a z drugiej znów wyrazi mu swe wysokie wyobrażenie o wartości własnego pułku, oraz o wartości oficerów rezerwy, to właśnie stworzy się tę niezmiernie cenną z punktu widzenia wychowawczego atmosferę, która na długo pozostanie w pamięci rezerwisty wyrabiając w nim dumę z posiadanego przydziału.

Stronienie oficerów zawodowych od rezerwistów, nie wciąganie ich do swego wewnętrznego życia stwarza w nich przekonanie, że są jakimiś niepełnowartościowymi oficerami i wpływa szkodliwie na ich samopoczucie.

Wskazówki metodyczne do prowadzenia wyszkolenia bojowego.

Odnośnie metod szkolenia oficerów i pchor.rez. to obowiązują w całej rozciągłości przepisy podane w : Projekcie Instr.doskonalenia kadr Cz.II. Metody.

Za wyjątkiem turnusu koncentracyjnego całością wyszkolenia bojowego oficerów i pchor.rez. kieruje kierownik wyszkolenia. Wszystkie ćwiczenia aplikacyjne w terenie i z oddziałami powinny obracać się w ramach baonu jako tej najmniejszej jednostki taktycznej, w której już występują w całej pełni współdziałania poszczególnych rodzajów broni.

Każdy z podanych w rozdziale A.pkt.II. tematów powinien być przepracowany kilkakrotnie:

a/ czy to w formie ćwiczenia aplikacyjnego czy zwłaszcza indywidualnego w terenie - dla szerszego ujęcia tematu, przestudjowania na konkretnym wypadku odnośnych punktów regulaminu, analizy elementów decyzji i t.p.;

b/ w czasie ćwiczeń bojowych z oddziałami dla studjowania wszystkich niezbędnych szczegółów wykonawczych i praktycznej zaprawy dowodzenia;

c/ w ćwiczeniach dyskusyjnych, lub w czasie omówień większych ćwiczeń bojowych.

Jest rzeczą kierownika wyszkolenia tak ułożyć programy, aby każdy temat był wszechstronnie oświetlony, aby możliwie największa ilość oficerów i podchorążych rezerwy brała w nich udział w roli dowódców.

Przy każdej okazji ćwiczeń aplikacyjnych, czy bojowych z oddziałami, nie należy zapominać o takich zagadnieniach, mało uwidaczniających się w czasie pokoju, a niezmiernie ważnych w czasie wojny jak :

a/ kwestje zaopatrzenia i ewakuacji w ramach działania oficera młodszego i d-cy komp.,

b/ czynniki psychiczne przy pobieraniu decyzji, realizm pola walki, psychologja niebezpieczeństwa i wojskowe środki panowania nad psychologją zbiorową oddziału.

## B. Wskazówki metodyczne dla szkolenia podofic.i strzel.rezerwy.

### Uwagi ogólne.

Powoływanie rezerwistów na ćwiczenia ma za cel:

a/ podtrzymanie jego sprawności wojskowej, obniżającej się z biegiem czasu w miarę oddalania się od okresu służby czynnej,

b/ zaznajomienie rezerwistów z ewent.zmianami, jakie zaszły przez czas ich nieobecności w służbie czynnej w dziedzinie organizacji wojska, sposobów walki, oraz nowego sprzętu i uzbrojenia.

Na sprawność wojskową żołnierza składają się 2 czynniki:

a/ jego wychowanie wojskowe i uświadomienie obywatelskie,

b/ jego wyszkolenie wojskowe.

Mimo niezmiernie krótkiego czasu trwania ćwiczeń rez., należy równomiernie wyrabiać oba te czynniki sprawności żołnierskiej, analogicznie, jak u szeregowych stanu czynnego z tą tylko różnicą, że zmieni się odpowiednio sposób naszego postępowania. Na wychowanie wojskowe i obywatelskie nie będzie można poświęcić osobnego czasu. Praca więc nad tymi działami będzie się wyrażała w całym stosunku kadry zawodowej do rezerwistów i nieustannym podkreślaniem momentów wychowawczych we wszystkich działach wyszkolenia, tak w całej służbie wewnętrznej jak i bojowej.

Dział uświadamiania obywatelskiego, będzie mógł być częściowo przerzucony na godziny poza służbowe, przez organizowanie dla rezerwistów odpowiednich pod względem

wychowawczym rozrywek. Należy jednak pamiętać, że takie zajęcia się rezerwistami w czasie wolnym od służby, ma o tyle tylko wartość, o ile faktycznie interesuje rezerwistów i nie nosi na sobie cech nowego jeszcze obowiązku.

Jak praktyka wykazuje, powoływani na ćwiczenia rezerwiści, są naogół chętni i rozumieją potrzebę odbywania ćwiczeń. Rezerwista w większości swej posiada wysokie poczucie godności własnej, jest ambitny, postępowanie więc z rezerwistami musi cechować: duże wyrobienie życiowe, takt i poważne traktowanie swoich podkomendnych. Dlatego też na d-ców komp.rez. należy wyznaczać oficerów starszych odznaczających się temi cechami, a nie przydzielać młodych podporuczników, którzy rzadko kiedy posiadają należyty autorytet i wyrobienie wojskowe.

Kadra zawodowa przez swój stosunek do rezerwistów powinna wyrabiać w nich przekonanie, że przyszli oni spełniać obowiązek obywatelski w istocie swej identyczny z obowiązkiem, jakie pełnią ich oficerowie i podoficerowie.

W stosunku do pewnej ilości rezerwistów, uresztą bardzo nielicznej, którzy postępowaniem swojem wykazują wrogi stosunek do służby i wojska /najczęściej na skutek przynależności partyjnych/ należy postępowac bezwzględnie aż do przełamania ich oporu.

Przy określaniu jednak, kto odnosi się wrogo do wojska należy postępować bardzo ostrożnie. Rezerwista bowiem, człowiek dojrzały, o wyrobionych już własnych poglądach i przyzwyczajony w życiu cywilnem do swobodnego ich wyrażania, niejednokrotnie /zwłaszcza z pośród roczników starszych wiekiem/ nie nagnie się zaraz do zmienionych wa-

runków w jakich z powrotem znalazł się w wojsku. Nie zraczy to jednak, aby od swobody wyrażania swych poglądów, chciał on przechodzić odrazu do ich realizacji. Należy go przekonać, że wojsko mając na celu obronę interesów całego społeczeństwa nie może uwzględniać indywidualnych przekonań jednostki, czy jakiegoś odłamu, a przeciwnie, to jednostka musi się podporządkować interesom ogółu.

Całokształt postępowania kadry zawodowej w stosunku do ofic., pchor.i szeregowych rez. musi być stale tak w służbie jak i poza nią nacechowany godnością i szacunkiem.

Stosowąnie kar do rezerwistów musi być również nieco odmiennie traktowane, niż w stosunku do roczników służby czynnej.

Częste nakładanie drobnych kar porządkowych na człowieka dorosłego, za lekkie jego uchybienia w służbie przeważnie nie daje zupełnie rezultatów. Przeciwnie, rezerwista uważa je naogół za osobiste szykany dowódcy, zrażając się do niego i z utęsknieniem jedynie oczekując zakończenia służby.

Drobne kary porządkowe mają swój cel wychowawczy, ale tylko przy długotrwałej służbie, w której można doczekać się ich skutków. Karanie rezerwistów może należeć tylko do wyjątków w wypadkach jaskrawego przekroczenia o wyraźnie złej woli. W tych jednak wypadkach kara powinna mieć charakter silnej represji,działającej odstraszająco na otoczenie. Wogóle pamiętać należy że kara jest najsłabszym środkiem wychowawczym.

## Organizowanie wyszkolenia.

Krótki czas, na który powołuje się rezerwistów, nakłada obowiązek specjalnie skrupulatnego przemyślenia organizacji i metod wyszkolenia. Każdy dzień zamieszania wypływającego ze złej organizacji pracy jest stratą nie do powetowania przy 27-mio dniowym programie zajęć, nie mówiąc już o tem, że odbija się ono fatalnie na psychicznej stronie tak rezerwistów jak i młodszej kadry zawodowej - co w rezultacie zaciąży nad całym wyszkoleniem.

Wszelkie przygotowania gospodarcze powinny być ukończone przed przybyciem rezerwistów, przyczem wyposażenie i zakwaterowanie rezerwistów nie powinno być krzywdzące ich w stosunku do roczników stanu czynnego. Jest to przyczyną dużego ich zniechęcenia i prowadzi do szerzenia złej opinji o wojsku w społeczeństwie cywilnem. Przed przybyciem rezerwistów muszą być również zakończone wszelkie przygotowania związane z układaniem programów.

Każdą improwizację należy jak najsurowiej tępić.

Dowódcy komp. rezerwistów powinni być wyznaczeni na tyle wcześnie, aby mogli :

a/ poczynić wszystkie przygotowania gospodarcze,

b/ przestudjować program wyszkolenia,

c/ przygotować swoją kadrę instruktorską do oczekującej ją intensywnej pracy pod względem wyszkolenia i wychowania rezerwistów.

## Uwagi odnośnie metod wyszkolenia w poszczególnych przedmiotach.

### a/ Wyszkolenie bojowe podoficerów rezerwy.

Celem wyszkolenia bojowego podoficerów rezerwy jest doskonalenie ich w dowodzeniu jednostkami odpowiadającymi ich stanowisku.

Doskonalenie d-cy jest zasadniczym celem powołania podoficera rezerwy na ćwiczenia, dlatego też gros czasu należy poświęcić na ten dział pracy.

Wyszkolenie bojowe podoficerów prowadzi się równolegle w dwu kierunkach:

1/ w praktycznem zastosowaniu posiadanych wiadomości do dowodzenia jednostkami w różnych wypadkach taktycznych,

2/ uzupełnieniu i pogłębieniu posiadanych wiadomości.

ad pkt.1/ Zajęcia praktyczne. Ćwiczenia bojowe w terenie, przygotowane uprzednio wyjaśnieniami regulaminu mają na celu szkolenie dowódców.

Tematy ćwiczeń podano w wytycznych dla programów ćwiczeń.

Kierownikiem każdego ćwiczenia bojowego z podofic. rez. jest zawsze oficer, który opracowuje każde ćwiczenie pod kątem widzenia celu dydaktycznego, jaki sobie postawi.

Celem każdego ćwiczenia powinno być :

1/ orjentacja w zakresie otrzymanego zadania i jego wykonania,

2/ umiejętność wykonania jako:

a/ wydanie wskazówek wstępnych,

b/ dostosowanie pracy drużyny do terenu w zachowaniu się nieprzyjaciela i działaniu sąsiadów,

3/ szkolenie w pisaniu krótkich meldunków i rysowaniu szkiców.

Organizacja ćwiczenia powinna być ściśle przystosowaną do dydaktycznego celu, jaki postawiliśmy sobie na początku.

Dlatego też :

1/ wybór terenu musi możliwie najbardziej odpowiadać wybranemu przez nas tematowi. Przerabiając np.obronę szukamy terenu dającego duże możliwości ogniowe. Ćwicząc natarcie, szukamy terenu dającego możliwe warunki dla ruchu i t.p.

Należy jednak wystrzegać się "idealnych" warunków terenowych. Mała ilość ćwiczeń, jaką możemy przerobić z rezerwistami, nie pozwala na powtarzanie kilkakrotnie jednego i tego samego tematu w różnych warunkach i dlatego należy dążyć do pokazania rezerwistom możliwie najbardziej przeciętnych, najczęściej spotykanych warunków.

2/ Założenie powinno być krótkie, dające tylko te szczegóły, które są niezbędne dla powzięcia przez podoficera swej decyzji. Ramy w jakich powinno się obracać założenie, musi obejmować maksimum 2 najbliższe szczeble, tj.pluton i kompanję.

3/ Pozorowanie /przy ćwiczeniach jednostronnych/ powinno być tak zorganizowane, aby dawało możność kierowania nim zależnie od okoliczności.

Umiejętnie rozmieszczone pozorowanie, reagujące na wszystkie posunięcia instruktora jest zawsze najlepszym argumentem przekonywującym o popełnionym błędzie.

4/ Omówienie powinno być krótkie i dotyczyć przedewszystkiem tych tematów, jakie postawiliśmy sobie jako cel ćwiczenia.

Przy przeprowadzaniu ćwiczenia należy dążyć do tego, aby możliwie największa ilość podoficerów wzięła w nim udział w roli dowódców.

Pisanie meldunków i rysowanie szkiców przeprowadza się z wszystkimi ćwiczącymi.

Przy wszystkich doświadczeniach bojowych, należy zwrócić specjalną uwagę na kierownictwo ognia, które na szczeblu drużyny jest jednym z zasadniczych zadań dowódcy.

Przy wyszkoleniu podoficerów komp. k.m. kierownictwo ogniem wysuwa się na pierwszy plan.

Wyszkolenie bojowe podoficerów k.m. będzie się opierało na analogicznych zasadach jak w komp. strzeleckiej z tem jednak, że ramy każdego ćwiczenia będą musiały być odpowiednio zwiększone przyczem zagadnienia taktyczne będą właściwie tłem dla całej strzelecko-wykonawczej strony ćwiczenia.

Przy wyszkoleniu podoficerów rezerwy a zwłaszcza komp. k.m., należy zwrócić specjalną uwagę na kwestję zaopatrzenia i uzupełniania amunicji.

ad pkt. 2/ Wyszkolenie teoretyczne przeprowadzone w godzinach popołudniowych powinno być traktowane jako przygotowanie do ćwiczeń praktycznych w dniu następnym.

Dla podoficerów komp. strzel., będzie to studjowanie tych punktów regulaminów służby polowej, które dotyczyć będą ćwiczeń w dniu następnym. Zajęcia te należy prowadzić w formie pogadanek, popartych przykładami z historji własnego pułku lub pułków dywizji, podkreślając w nich wszystkie momenty wychowawcze. Pogadanki te będą miały na celu rozszerzenie wiadomości o danym typie

działań taktycznych. Dla podofic. komp. k.m. poza studjowaniem Regulaminu komp. k.m. prowadzonem analogicznie jak w komp. strzel. należy jeszcze wyjaśnić wszystkie zasady teoretyczne do stosowania poszczególnych taktycznych rodzajów ognia.

Zajęcia z podofic. plut. specjalnych, powinny mieć na celu rozszerzanie ich wiadomości o działaniu bataljonu i pułku, uwypuklając rolę, jaką odgrywa ich pluton w tych działaniach i zasady współdziałania z wysiłkiem całości.

Program pogadanek regulaminowych powinien być ściśle dostosowany do zajęć praktycznych w terenie i dotyczyć tylko poruszanych na tych zajęciach tematów.

## b/ Wyszkolenie bojowe strzelców rezerwy.

Celem wyszkolenia bojowego jest doskonalenie wykonawcy. Dlatego też, cała strona wykonawcza każdego ćwiczenia, wysuwa się na pierwszy plan.

Tematy ćwiczeń podają wytyczne do poszczególnych programów. Tematy te jednak, należy traktować jako ramy, w których odbywa się zasadnicze wyszkolenie, pojedyńczego żołnierza, oraz współdziałanie jego z otoczeniem.

Kierownikiem ćwiczenia jest podoficer i wszystkie uwagi dotyczące przygotowania przez niego ćwiczenia są analogiczne jak przy wyszkoleniu bojowem prowadzonem przez oficerów dla podoficerów rezerwy. Rolą oficera jest: ujednostajnianie pod względem programów i metod przeprowadzania ćwiczeń oraz kontrola wykonania.

Całą stronę teoretyczną wyszkolenia, którą z podoficerami przeprowadza się na osobnych nielicznych pogadankach,

przy ćwiczeniach ze strzelcami rez. należy zamknąć w odpowiednio ujęte omówienia ćwiczeń. Dlatego też o ile omówienie z podoficerami, było tylko jeszcze jednem podkreśleniem tego, co przerabiało się z nimi poprzednio, o tyle omówienie ze strzelcami przybierze formę specjalnego omówienia na temat przeprowadzonych ćwiczeń, która ma dać im rozszerzenie i pogłębienie studjowanego tematu z wykazaniem roli, jaką odgrywają oni w danych działaniach, przyczem motywy wychowawcze będą odgrywać tu rolę dominującą.

Całość tego omówienia przeprowadza d-ca kompanji - wzgl. wyznaczony oficer.

Składa się ona:

a/ z właściwego omówienia - /zakończenia ćwiczenia/ - w formie kilku najbardziej kapitalnych, jasno i zwięźle ujętych zdań - zsumowujących wysiłek całego ćwiczenia i podkreślających rolę i istotę pracy żołnierza w danym wypadku;

b/ specjalnej swobodnej pogadanki, mającej na celu rozszerzyć pojęcie i świadomość żołnierzy odnośnie zastosowania podobnej pracy i współdziałania w innych warunkach terenu, pory dnia, lub zachowania się npla.

W czasie wszystkich ćwiczeń wyszkolenia bojowego ze strzelcami rez. należy zwrócić specjalną uwagę na całą strzelecko-wykonawczą stronę. Należy pamiętać, że na wartość bojową żołnierza składają się przedewszystkiem dwa czynniki: umiejętność obracania się w terenie i wyzyskiwania jego właściwości dla celów taktycznych, oraz zdolność skutecznego posługiwania się swoją bronią w warunkach polowych.

Miernikiem wartości wyszkolenia strzeleckiego żołnierza są nietylko wyniki osiągane przez niego na strzelnicach, ale przedewszystkiem umiejętność i skrupulatność w zastosowywaniu osiągniętego wyszkolenia do zadań bojowych.

Żołnierz, który w czasie ćwiczeń bojowych strzela nie celując, choćby miał sznury strzeleckie wszystkich klas nie jest dobrym i dyscyplinowanym strzelcem, a dowódca, który to toleruje jest conajmniej słabym wychowawcą.

Podobne zjawisko w odniesieniu do kompanji k.m. pociąga za sobą dużo gorsze skutki. Strzelanie bowiem z k.m. jedynie dla zamaskowania ognia, bez sprawdzenia możliwości strzału, oraz wykonania wszystkich czynności związanych z poprawnem oddaniem serji jest nawykiem wysoce demoralizującym żołnierzy i przekreślającym często całą wartość wyszkolenia strzeleckiego, które traci swoje praktyczne znaczenie umiejętności zwalczania żywych celów w terenie, wreszcie wypacza zupełnie taktyczną stronę ćwiczeń, w których możliwości wykonania ogni decydują o możliwościach ruchu.

Dalsze tolerowanie tych przyzwyczajeń jest niedopuszczalne.

Odnośnie metod prowadzenia poszczególnych ćwiczeń bojowych z strzelcami rez. należy ściśle przestrzegać wskazówek podanych w Instr. Wyszk. Kont. w rozdziale B..

c/ Wyszkolenie strzeleckie podofic. i strzelców rez.

Wyszkolenie strzeleckie, tak podoficerów jak strzelców rez. ma na celu podtrzymanie osobistej sprawności strze-

leckiej obniżony przez dłuższy pobyt poza służbą czynną.

Krótki czas, oraz małe normy amunicji ostrej, jakie można było przyznać na wyszkolenie rezerwistów, zmuszają do ograniczenia roli strzelań ostrych jedynie do sprawdzianu stopnia wyszkolenia, samo zaś wyszkolenie, oprzeć na wyzyskaniu każdej nadarzającej się sposobności dla treningu strzeleckiego, zwłaszcza w czasie wyszkolenia bojowego.

Czas przeznaczony specjalnie na wyszkolenie strzeleckie należy wyzyskać dla przypomnienia podstawowego wyszkolenia wstępnego, przerabiając z rezerwistami najważniejsze jedynie ćwiczenia strzeleckie wybrane z pośród tematów podanych w instrukcjach strzeleckich.

Podane w załącznikach programy strzelań dla poszczególnych kategoryj rezerwistów przewidują zużycie amunicji zgodne z podanemi przy rozdzielniku amunicji na bież. rok normami. Odchylenia, jakie się w tych normach znajdują mają swoje uzasadnienie w tem, że normy amunicji podane w rozdzielniku są średniemi normami przyznanemi przeciętnie na jednego strzelca rezerwy danej kategorji bez uwzględnienia turnusów i programów.

d/ Musztra i służba wewn. dla podofic. i strz. rez..

Musztra i służba wewnętrzna powinny być traktowane jako dwa wzajemne ze sobą współdziałające przedmioty, zdążające do tego samego celu - zdyscyplinowania rezerwistów, wzajemnego ich zgrania ze sobą, rozprężenia ich fizycznego i psychicznego, oraz wyrobienia w nich najważniejszych cech wykonawczych dokładności, posłuszeństwa i punktualności.

Mimo więc krótkiego czasu wyszkolenia oba te działy pracy muszą mieć zapewnioną odpowiednią ilość czasu w układanych dla rezerwistów programach. Należy jednak przyjąć zasadę, że znaczenie decydujące ma nie ilość czasu poświęcona na te przedmioty, a dokładność w najmniejszych drobiazgach, czy to w wykonaniu musztry, czy przestrzeganiu obowiązujących przepisów służby wewnętrznej czy też w całokształcie zachowania się rezerwisty.

Przy wyszkoleniu podoficerów rezerwy należy dążyć do tego, aby przy sposobności dać im możność prowadzenia musztry dla wyrobienia w nich pewności siebie przed frontem i przypomnienie im regulaminowych komend i rozkazów.

e/ Wychowanie fizyczne podofic. i strzelców rez..

Przeciętnego polskiego rezerwistę cechuje jednostronność rozwoju fizycznego, wypływająca z pracy jaką wykonywuje oraz braku uprawiania sportów.

Z punktu widzenia wojskowego jest to wysoce niepożądane. Ponieważ jednak, w ciągu miesiąca lub sześciu tygodni nie można będzie osiągnąć dużych rezultatów, przez systematyczne rozwijanie organizmu drogą lekcji gimnastyki, przeto wychowanie fizyczne należy oprzeć wyłącznie na grach i zabawach sportowych, o działaniu możliwie najbardziej wszechstronnem i natężeniu zastosowanem do rozwoju fizycznego /wg. grup/.

Jest niezmiernie ważnem, aby w czasie gier i zabaw, panował wesoły i swobodny nastrój, gdyż jedynie wtedy czas poświęcony na wychowanie fizyczne będzie równocześnie odpoczynkiem psychicznym dla rezerwistów, a liczne wychowawcze cechy gier sportowych nabiorą większego znaczenia.

Należy dążyć do tego, aby możliwie największa ilość podofic. rez. fizycznie odpowiednio zdolnych uzyskała w czasie ćwiczeń Państwową Odznakę Sportową.

--- o O o ---

Załącznik 1.

# P r o g r a m

## strzelań ostrych z kb. i sportowych dla:

## oficerów, podchorążych, podoficerów i strzelców rezerwy.

## w turnusie koncentracyjnym.

/Wyciąg z programu strzelań z karabina/.

| Kategorje rezerwistów | Strzelania szkolne | Strzelania szkolno-bojowe | Razem naboi | Uwagi: |
|---|---|---|---|---|
| Kompanja strzel. oficerowie, pchor., podofic. i strzel.. | XII | VIII 7 | ostr. 8 sport.4 | |
| Kompanja k.m. oficerowie, pchor., podofic. i strzel. | - | VIII 2 | ostr. 3 sport.6 | |
| Plutony specjalne oficerowie, pchor., podofic. i strzel. | - | VIII 2 | ostr. 3 sport.6 | |
| Kompanja Administr. podofic. i strzelcy | II | 7 | ostr. 3 sport.4 | |

Uwaga ogólna:

Pułki nie posiadające warunków do odbycia strzelania szkolno-bojowego zamiast VIII. strzelania szkolno-bojowego przeprowadzają II. strzelanie szkolne.

of. rys. style

4 stycznia / kl. spor.
/ Przygotowanie do stycznia
rysunku II

1. stycznia / kl. rysunku
/ Sprawdzenie jednolitości elementu
i prawidłowego ułożenia stykli osiowych

2 stycznia przygotowawcze / kl. spor.
/ Przygotowanie do stycznia
rysunku V

stycznia / kl. rysunku
/ Sprawdzenie jednolitości elementu
na osi, 300 sztuk ~~wstycznia~~
dalej

of. K. m.

3 stycznia, kl. spor.
/ Przygotowanie do stycznia
rysunku I

Załącznik 2.

W turnusie jesiennym i wiosennym.

| Kategorja rezerwistów | Strzelania szkolne | Strzelania szkolno-bojowe | Razem naboi | Uwagi: |
|---|---|---|---|---|
| Kompanja strzelecka oficerowie, pchor., podofic. i strzelcy | II, XII<br>2 5 | VIII<br>2 | ostr. II<br>sport.12 | |
| Kompanja k.m. oficerowie, pchor., podofic. i strzelcy | XII<br>2 4 | VIII<br>- | ostr. 8<br>sport. 6 | |
| Plutony specjalne oficerowie, pchor., podofic. i strzelcy | XII<br>2 4 | VIII<br>- | ostr. 8<br>sport. 6 | |
| Kompanja administr. podofic. i strzelcy | II, XII<br>2 | -<br>7 | ostr. 8<br>sport. 7 | |

Uwaga ogólna:

Pułki, które nie posiadają warunków do odbycia strzelań szkolno-bojowych, zamiast strzelania VIII. szkolno-bojowego, odbywają II. strzelanie szkolne.

Załącznik 3.

# P r o g r a m

ostrych z r.k.m. podanych według Instrukcji Strzel. Cz. II. dla:

oficerów, podchorążych, podoficerów i strzelców rezerwy.

Wszystkich turmusów komp. strzel..

| Wyszczególnienie | Strzelania szkolno | Strzelania szkolno-bojowe | Ilość naboi | Uwagi |
|---|---|---|---|---|
| Kompanja strzelecka oficerowie, pchor., podofic. i strzelcy | 2-a, 2-b. | - | 14 | z rkm. strzelają tylko rezerwiści komp. strzeleckiej. |

6/ [illegible]

1/ Przygotowanie do strzelania [illegible]

Załącznik 4.

# P r o g r a m

strzelań ostrych z c.k.m. podany według Instrukcji Strzel. Cz. II.

dla: oficerów, podchorążych, podoficerów i strzelców rezerwy.

Wszystkich turnusów kompanji k.m.

| Wyszczególnienie | Strzelania szkolne | Strzelania szkolno-bojowe | Ilość naboi | Uwagi: |
|---|---|---|---|---|
| Kompanja k.m. oficerowie, pchor. podofic. i strzelcy | 3 | I | 27 | Strzelają tylko rezerwiści kompanji k.m. |

Uwaga ogólna:

Pułki nie posiadające warunków do odbycia strzelań szkolno-bojowych zamiast I strzelania szkolno-bojowego przeprowadzają II strzelanie szkolne.

2

BIBLIOTEKA NAUKOWA WAP
3009/3